

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. III. Argumenta contententia dari actus indifferentes in individuo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

verbum, vel actio otiosa, quæ secundum Patres illa est, quæ non ex iustâ aliqua necessitate aut utilitate ponitur, vel propria vel proximi, ut in hunc locum Matthæi ait S. Hieronymus, Verbum, inquit, otiosum est quod sine utilitate & loquentis dicitur, & audientis. Omne, inquam, huiusmodi est malum, & consequenter quancumque fit, non est indifferens; verbum enim illud est otiosum juxta S. Gregorium lib. 7. Moralium cap. 25. Quod caret vel ratione iuste necessitatis, aut intentione pie utilitatis: sed levare festucam, movere digitum, &c. merè ob delectationem in his actibus repertam, nec utilitatem habent, nec necessitatem: si ergo propter hanc rationem verbum otiosum juxta Patres, sit malum, quòd sit opus referibile ad bonum finem, certè & quodvis factum otiosum erit similiter malum. Confirmatur: Verbum omne otiosum est malum, ut vidimus juxta Scripturam & Patres: sed nullum aliud est otiosum verbum secundum Patres, nisi illud quod contraria sententia vocat indifferens; nam ut ait Origenes homilia 1. in Psalmum 78. Verbum otiosum est, quod neque bonum neque malum aliquid agit: & S. Hieronymus in illum locum Matthæi, Verbum otiosum, inquit, est si omittis scribis, de rebus frivolis loquamur, & fabulas narremus. Tandem omnes Sancti Patres distinguunt inter verbum otiosum, & perniciosum: ergo nihil aliud esse potest verbum aut factum otiosum juxta Patres, quam id quod adversarii appellant indifferens.

Ratio ob quam Patres dicunt verbum otiosum esse peccatum, idem probat de opere otioso.

Juxta Scripturam & Patres nullum aliud verbum est otiosum, nisi id quod contraria sententia vocat indifferens.

VI. Ha actiones, nisi ad honestam aliquam finem referantur, sunt mala.

VII. Non requiritur ut hi actus honestam finem habeant pro obiecto.

SECTIO TERTIA.

Argumenta contententia dari actus indifferentes in individuo.

I. Explicatur dictum quoddam Concilium Constantiense circa actus indifferentes.

II. Obijciuntur Sancti Patres, qui asserere videntur dari actus aliquos indifferentes.

OBICIENS primò Concilium Constantiense sessione 15. ubi damnatur hæc 16. propositio Joannis Hus, Omnia opera humana vel bona sunt, vel mala, ergo secundum Concilium sunt aliqua indifferencia. Contra: non damnatur ibi hæc propositio nisi in sensu quo eam protulit hæreticus ille, nempe quod ita dividantur actus humani in bonos & malos, ut actus omnes bonorum sint boni, malorum mali.

Obijciens secundò dicta aliqua Sanctorum Patrum, qui asserere videntur esse aliqua ex operibus humanis, quæ nec mala sunt nec bona, & consequenter indifferencia. Sic Sanctus Gregorius Nazian. oratione tertiâ contra Julianum; S. Ad hæc quomodo. Quemadmodum, inquit, quisquis supplicio haud dignus est, non idem statim laudem & predicationem meretur, eodem modo, nec quisquis

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

laude ac predicatione dignus non est, idem confestim peccatum quoque meretur. Clarius S. Hieronymus Epistola 89. Bonum est continentia, inquit, malum luxuria, inter utramque indifferens ambulare, naribus purgamenta projicere, spiritus rheumatica jacere, & alia hujusmodi: hoc nec bonum nec malum est, &c.

Respondetur, de mente Patrum satis constare ex dictis supra, ubi clarè ostensum est, eos tenere nostram sententiam. Ad illud ergo S. Nazianzeni dico, solum velle eum non omnem actum non malum, esse statim meritorium aeternæ laudis coram Deo, non tamen affirmat non esse bonum moraliter, si nimirum spectentur omnes circumstantiæ, quibuscum elicitur in individuo. Ad Sanctum Hieronymum respondeo aliam longè fuisse ipsius mentem: erat enim inter ipsum & Sanctum Augustinum controversia circa observationem legalium post mortem Christi, num scilicet ea censeri posset indifferens, alio tamen sensu à nostro, nempe nec præcepta nec prohibita, quo sensu intellexit eum Sanctus Augustinus, contendens fuisse illam eo sensu indifferenter. Quando verò ponit Sanctus Hieronymus alia exempla supra relata, dici primò posset, non negare ipsum ea esse bona si verè sint commoda ad conservationem vitæ humanæ, aut aliud hujusmodi, sed solum non esse bona, id est meritoria vitæ æternæ, ad hoc siquidem requirunt multi, non solum ut actus bonus sit, sed supernaturalis. Tandem affirmant aliqui & probabiliter eum exempla illa retulisse tantum ex doctrinâ Philosophorum, nec ex propria locutum sententiâ.

III. Resp. Sancti Patres solum negare omnem actum non malum, esse vitæ æternæ meritorium.

S. Hieronymus solum loquitur de observatione legalium, utrum scilicet fuerit post mortem Christi præcepta, an prohibita.

Alia D. Hieronymi explicatio.

Obijciens tertio: nulla est ratio, cur hi actus ex objecto non mali, sint mali moraliter, ergo: antecedens patet, si enim aliqua sit, maxime quòd teneatur homo operari ex fine honesto; hoc autem gratis dicitur, & hominum conscientias nimirum arctat. Confirmatur: si enim hæc actiones sint malæ, ergo sunt materia sufficiens confessionis, & absolutionis: quis autem ducit sibi religioni per fenestram flores in horto conspiciere, vel pisces in aqua natantes, aut aves nidus sibi affabrè conscientes, & alia hujusmodi.

IV. Obijci. sine fundamento affirmari, debere hos actus referri ad finem aliquem honestum.

Respondetur, non hinc sequi arctari magis conscientias, quàm in verbis otiosis, de quibus omnibus par est ratio, solumque inquirimus, hanc obligationem operandi ex fine honesto, in illis quæ sunt alias inutilia, non in iis, quæ sunt verè naturæ commoda, & magni alicujus momenti.

V. Resp. Idem esse quoad has actiones, ac de verbis otiosis.

Ad Confirmationem hæc & alia hujusmodi sicut & verba sunt materia confessionis, quando constat esse otiosa, facillimum verò est honestum aliquem finem apponere, & has ac similes operationes reddere bonas.

Sunt materia confessionis.

Obijciens quartò, & difficilior: potest secundum nos in primâ sectione dari actus indifferens secundum speciem, ergo & in individuo: si enim sit indifferens levare festucam, erit sane hic & nunc indifferens in individuo hanc festucam levare; vel si nunquam sit ullus actus indifferens in individuo, certè nullus indifferens erit in specie, cum species nihil aliud sit quàm omnia individua, imò nec dari potest ulla species, nisi in aliquo individuo, sicut si equus secundum speciem sit hinnibilis, esse debet hinnibilis in aliquo, imò in omnibus individuis.

VI. Obijci. dare juxta nos potest actus indifferens in specie, ergo & in individuo; cum species non invenitur, nisi in aliquo individuo.

Respondetur in hac objectione multum esse de modo loquendi, nullamque in ea contineri difficultatem, si rectè intelligantur termini. Dico itaque actum quemvis ex iis, de quibus hic agimus, Physicè vel Metaphysicè sumptum, esse indiffe-

VII. Resp. Si actus isti spectentur merè secundum illa id quod habet ab obiecto, sunt tam in individuo quàm specie indifferentes.

indifferentem, tam in individuo quam in specie, sic enim sumpti hi actus nihil aliud important, præter id quod merè habent ex objecto. Actus itaque quivis ex prædictis, ut benè advertit Suarez citatus sect. 1. num. 4. considerari potest, vel secundùm intrinsecam præcisè, seu ea ad quæ actus per se terminatur, & hoc modo si sit indifferens in specie erit etiam indifferens in individuo: vel considerari potest secundùm extrinsecam, seu cum relatione ad finem per alium actum factâ, & hoc modo non est mirum quod in individuo non sit indifferens, cum nec ut sic sit indifferens in specie: si enim consideretur actus ejusmodi in specie, ut vestitus omnibus suis circumstantiis, nunquam consideratur ut indifferens, cum ut sic considerari debeat, vel ordinatus per alium actum ad finem aliquem honestum, vel non: si primum, erit actus in specie honestus, si secundùm, erit in specie malus.

Dubius modis considerari possunt hi actus, vel quoad intrinsecam, vel extrinsecam.

SECTIO QUARTA.

Objectiones aliæ pro indifferentiâ actus in individuo.

I. **O**BJICIES quintò: si hujusmodi actus sit peccatum, vel est peccatum commissionis vel omissionis, sed neutrum, ergò Contrà idem obijci potest de verbo otioso. Respondetur itaque in utroque esse peccatum commissionis, contra præceptum negativum non loquendi vel operandi otiosè; in eo autem consistit hoc peccatum operationis otiosæ, quòd tendat quis in eiusmodi objectum gratiâ ipsius objecti, illudque ulterius ad melius aliquid bonum nec intrinsecè ordinet, nec extrinsecè: unde connotatur etiam quædam negatio in obliquo.

In quo hoc peccatum consistat.

II. **O**BJICIES sextò: illud bonum indifferens habet aliquam bonitatem, propter quam de facto amatur, nihil quippe amari potest nisi bonum; ergo actus in illud tendens erit bonus & honestus, licet illud ulterius non referat ad finem aliquem honestum. Respondetur leve illud bonum, quod reperitur in objecto indifferente, non sufficere ad honestandum actum circa illud præcisè versantem, sicut nec sufficit in verbo, quod non obstante levè illà voluptate, & bono, quod in illius prolatione percipiunt homines, est otiosum, & malum secundùm Scripturam & Patres. Bonum ergo, quod per se & propter se appetitur, sufficit ad reddendum actum bonum, esse debet bonum aliquod solidum seu alicujus momenti, & proportionatum naturæ rationali, ac dignum naturâ nobilissimâ, non quodvis leve & inane bonum, quale solum in istiusmodi rebus cernitur.

Resp. Leve illud bonum in hoc objecto reperiunt non sufficere ad actum honestum.

III. **O**BJICIES septimò: potest dari pura omisso libera indifferens, sicut cum quis liberè & purè omittit actum bonum non præceptum, illa enim omisso pura non est bona, nil enim boni affert; nec etiam est mala, nam nec intrinsecè, cum actus contrarius non sit præceptus, nec est mala extrinsecè defectu scilicet finis extrinseci, ad quem referatur, nullum enim est hujusmodi præceptum de purâ omissione, illam scilicet referendi ad finem bonum extrinsecum, ergo & dari potest actus positivus indifferens. Negatur consequentia, & disparitas affertur in ipso argumento, quod scilicet non sit præceptum ordinandi puram omissionem ad finem honestum, quod si verum sit, multum differt ab

Quamvis dari possit pura omisso indifferens, non inde sequitur concedendum esse actum positivum indifferente.

actupositivo, de quo constat esse præceptum, sicut est præceptum de verbo.

Mihi tamen probabilis videtur non posse dari omissionem puram indifferentem; licet enim omisso pura habere nequeat finem intrinsecum, & consequenter nec intrinsecè ordinari ad aliud, potest nihilominus omisso ex se indifferens ordinari ad finem extrinsecè, per alium scilicet actum, & consequenter poterit esse præceptum eam sic ordinandi, seu volendi omittere semper ob finem aliquem honestum.

IV. Potest dari omisso pura omisso ordinari extrinsecè ad finem honestum.

V. **O**BJICIES octavò: contra secundam conclusionem sect. 2. n. 1. positam: si enim possit per accidens dari actus indifferens, ergo & habitus per hos actus acquisitus, qui scilicet ad similes postea actus eliciendos inclinet: hoc autem est contra Aristotelem, qui in prædicamentis ait habitum disponere benè vel malè: ergo juxta ipsum nullus habitus disponit indifferenter. Respondetur Aristotelem solum ibi locutum de habitibus, qui per se acquiruntur, & spectant ad considerationem Physicam, non de iis quæ merè adveniunt per accidens, ut in hisce habitibus contingit. Ordinatur ergo habitus istius ad producendos hujusmodi actus quoad intrinsecam, seu Physicam eorum entitatem, secundùm quam, etiam in individuo, ut dixi, hi actus sunt indifferentes: secundùm considerationem vero moralem, & prout vestiti omnibus circumstantiis, boni semper sunt vel mali in individuo, nempe si referantur, vel non referantur ad finem aliquem honestum: hanc tamen bonitatem aut malitiam non habent actus merè secundùm entitatem Physicam, ut supra latè explicatum est, sicque quantum habent secundùm illam, atque ex objecto sunt indifferentes, & hac solâ ratione, ut dictum est, procedunt ab habitibus.

V. Sicut dari per accidens possunt actus indifferentes, ita & habitus.

Habitus, non secundum esse ontologicum, sed rationem esse physicam, & intrinsecam eorum entitatem actus respiciunt.

VI. **O**BJICIUNT ultimò recentiores aliqui contra fundamentum nostræ sententiæ: dicunt itaque hujusmodi actiones non censerì otiosas, si semel tantum aut iterum obiter fiant, sed si diu & sæpius, ut si quis semel, inquit, aut iterum manu batbam perficeret, aut muscam capteret, non censeretur hæc operatio pervenire ad malitiam actionis otiosæ, sic tamen si sæpius, aut per multum temporis mentum sibi demulceat; tunc enim levitatis vitium non effugiet, sicut nec si in muscis captandis operâ diu abutatur.

VI. Dicitur, si semel est peccatum sapienti, hujusmodi aliquid facere, non si semel iterum aut iterum id præstet.

VII. **S**ed contrà: Christus enim apud Sanctum Matthæum supra non dixit reddendam ab omnibus rationem de verbis otiosis, si multum in iis temporis inutiliter impendatur, sed expresse de omni verbo otioso. Qui etiam est communis sensus Patrum, dicentium non in quantitate sed qualitate horum operum sitam esse eorum malitiam, si scilicet sine fine honesto utilitate aut necessitate exercentur: imò circumstantia nimie durationis non argueret illas esse malas, cum & operationes honestæ vitari possint ex nimia duratione, ut si quis nimium temporis ponat in concionando & similibus. Aliunde ergo secundùm communem conceptum omnium desumitur horum actuum malitia.

VII. Resp. Non secundum quantitatem sed qualitatem, horum actuum malitiam esse considerandam.